

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АГРОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Силабус дисципліни “ОРГАНІЧНЕ КОРМОВИРОБНИЦТВО”

1. Профіль дисципліни

<i>Кафедра ґрунтознавства та землеробства</i>	Освітній ступінь – магістр Галузь знань: 20 «Аграрні науки та продовольство» Спеціальність: 201 «Агрономія» Освітньо-професійна програма «Агрономія» Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 Рік підготовки – 2 рік, 3 семестр Компонент освітньої програми: вибіркова компонента Цикл підготовки: професійний Мова викладання: українська
---	---

2. Інформація про викладача

Викладач	Стоцька Світлана Василівна, доцент кафедри рослинництва, кандидат с.-г. наук, доцент
Профайл викладачів	http://znau.edu.ua/fakulteti/agronomichnij-fakultet/m-about-roslynnytstva/m-sklad-roslynnytstva/stotska-svitlana-vasilivna
Контактна інформація	Тел. +38 068-058-65-19, контактний E-mail: olegst1999@meta.ua
Сторінка курсу в Moodle	http://beta.znau.edu.ua:3398/course/view.php?id=2726
Консультації	<i>Онлайн консультація через Zoom, Viber кожен четвер з 12.00 до 16.00</i>

3. Анотація до дисципліни

Дана дисципліна показує цілісну систему господарювання та виробництва якісних кормів, яка поєднує в собі найкращі практики з огляду на збереження довкілля, рівень біологічного розмаїття, збереження природних ресурсів, застосування високих стандартів належного утримання тварин та методів виробництва, які відповідають певним вимогам до продукції, виготовленої з використанням речовин та процесів природного походження.

4. Мета та цілі дисципліни

Основною метою вивчення дисципліни "Органічне кормовиробництво" є сформуванню у студента систему знань і навичок з організації науково-обґрунтованої технології вирощування кормових культур у польовому та лучному кормовиробництві за органічного виробництва, відповідних способів заготівлі, зберігання та раціонального використання кормів.

Завданням зазначеної дисципліни є формування у студентів необхідного об'єму знань сучасних технологій вирощування кормових культур та заготівлі кормів за органічного виробництва, що є базою для забезпечення тваринництва екологічно чистими повноцінними високобілковими кормами з максимально низькою собівартістю, що базується на сучасних, адаптованих до органічного вирощування, високоврожайних сортах

і гібридах, а також використання новітньої техніки і нанотехнологій, дозволених правилами органічного виробництва.

Компетентності, на формування яких націлена дисципліна:

СК 03. Здатність розуміти сутність сучасних проблем агрономії при виробництві та зберіганні екологічно безпечної продукції рослинництва.

СК 07. Уміння використовувати результати наукових досліджень для удосконалення та розробки сучасних агротехнологій з врахуванням особливостей та передового досвіду їх впровадження.

СК 10. Уміння розробити практичні рекомендації з використання результатів наукових досліджень щодо вирощування сільськогосподарських культур, переробки та зберігання агросировини/

5. Організація навчання

5.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна	Заочна
Лекції	14	4
Практичні	44	8
Самостійна робота	78	108

5.2. Формат дисципліни

Формат проведення дисципліни змішаний (поєднання традиційних форм навчання з елементами електронного навчання через систему Moodle). Для заочної форми навчання можливим є поєднання очного та дистанційного форматів викладання дисципліни.

Вид контролю: залік.

5.3. Тематичний план початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Назва теми та її короткий зміст	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
МОДУЛЬ 1. ОРГАНІЧНЕ КОРМОВИРОБНИЦТВО – ОСНОВА ВИРОБНИЦТВА ЯКІСНОЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ				
Змістовий модуль 1. (ЗМ 1.)				
Новітні технології вирощування кормових культур за органічного виробництва.				
1	T1	T 1. Вступна лекція про органічне виробництво, тваринництво та кормовиробництво на основі Постанови ЄС 834/2007.	16	16
2	T2	T 2. Сучасні погляди на кормовиробництво в умовах органічного виробництва.	18	18
3	T3	T 3. Сучасні технології вирощування однорічних бобових і злакових трав та заготівля органічних кормів з них.	18	18
4	T4	T 4. Органічна технологія вирощування люцерни посівної.	16	16
5	T5	T 5. Удосконалена технологія вирощування конюшини лучної за органічного виробництва.	18	18
6	T6	T 6. Енергоощадна технологія вирощування буркуну білого за органічного виробництва.	18	18
7	T7	Екологічно-безпечна технологія вирощування еспарцету для заготівлі високоякісних кормів.	16	16
Разом за ЗМ 1			120	120

5.4. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання дисципліни	При вивченні дисципліни застосовується поточний, модульний та підсумковий семестровий форми контролю. Також, передбачено обов'язковий контроль
--	--

засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль, виконання навчальних та індивідуальних завдань.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовленості студентів до виконання конкретної роботи.

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид заняття	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Лекції	0,5	14	7
Практичні заняття	1	28	28
Самостійна робота	4	5	20
Модульна контрольна робота	5	1	5
Разом:			60

Поточний контроль знань здобувачів вищої освіти проводиться в усній, письмовій та дистанційній формах (опитування за результатами опрацьованого матеріалу).

Модульний (рубіжний) контроль здійснюється після вивчення студентами логічно завершеної частини програми навчальної дисципліни.

Підсумкова кількість балів, набрана студентами за виконання завдань з самостійної роботи, є однією з складових поточної успішності з дисципліни і за виставленні загальної кількості балів за поточну успішність додається з балами, одержаними за виконання інших видів поточної навчальної роботи.

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться в усній або письмовій формі у вигляді іспиту. Включає екзаменаційні білети, або тестування на платформі Moodle. Екзаменаційні тести та білети охоплюють програму навчальної дисципліни.

Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни.

Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового

	<p>семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів. Набрана кількість рейтингових балів є основою для оцінки знань студента за шкалою.</p> <p style="text-align: center;">Шкала оцінювання: національна та ECTS</p> <table border="1" data-bbox="694 336 1492 1075"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2">Оцінка ECTS</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th> <th>для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90–100</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="5">Зараховано</td> </tr> <tr> <td>82–89</td> <td>B</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>74–81</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>64–73</td> <td>D</td> <td rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td>60–63</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>35–59</td> <td>FX</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>0–34</td> <td>F</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	90–100	A	відмінно	Зараховано	82–89	B	добре	74–81	C	64–73	D	задовільно	60–63	E	35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																									
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку																										
90–100	A	відмінно	Зараховано																										
82–89	B	добре																											
74–81	C																												
64–73	D	задовільно																											
60–63	E																												
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																										
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається тим, що студент має певні знання, передбачені в силабусі, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних/ розрахункових завдань дисципліни. Виконання лабораторних/ контрольних/ індивідуальних завдань, роботи значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами. Максимальна кількість балів становить 60. Мінімальна кількість балів, набраних студентом, складає 60 % від максимальної кількості балів, отриманих під час вивчення дисципліни – 36 балів. Студент не може бути допущений до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 36 балів.</p>																												
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>Контроль знань та вмінь здобувача вищої освіти здійснюється згідно з кредитно-трансферною системою організації освітнього процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, тобто він формується з рейтингу виконання навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, та рейтингу підсумкового контролю – 40 балів.</p>																												

	<p>Мінімально можлива кількість балів, отриманих студентом у випадку складання екзамену, дорівнює 24. Максимальна можлива кількість балів, отриманих на екзамені – 40.</p> <p>Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за відповіді на тестові питання чи питання у білеті.</p> <p>Студента слід вважати атестованим, якщо сума балів, одержаних за результатами поточної та підсумкової перевірки успішності, дорівнює 60 балів.</p>

6. Результати навчання

Шифр	Результат навчання
PH 02	Інтегрувати знання з різних галузей для вирішення теоретичних та/або практичних задач і проблем агрономії.
PH 05	Уміти самостійно планувати і виконувати дослідницькі та/або інноваційні завдання, формулювати висновки за одержаними результатами.
PH 13	Володіти основами бізнесового проектування і маркетингового оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.
PH 15	Надавати консультації з питань інноваційних технологій в агрономії.

7. Пререквізити

В результаті вивчення курсу "Органічне кормовиробництво"

фахівець повинен знати:

- стан та перспективи розвитку органічного кормовиробництва в Україні за умов ринкових відносин;
- експортні можливості в органічному кормовиробництві;
- новітні технології вирощування кормових культур за органічного виробництва;
- сучасні технології заготівлі якісних кормів.

8. Політика дисципліни

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету);
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу;
- своєчасно виконувати навчальні завдання;
- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Засвоєння пропущеної теми лекції з поважної причини перевіряється під час складання підсумкового контролю. Пропуск лекції з неповажної причини відпрацьовується студентом (співбесіда, реферат тощо).

Пропущені лабораторні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Поточні „2”, отримані студентом під час засвоєння відповідної теми на лабораторному занятті перескладаються викладачеві, який

веде заняття до складання підсумкового контролю з обов'язковою відміткою у журналі обліку роботи академічних груп.

9. Технічне та програмне забезпечення (за потреби)

Лекційні заняття проводяться в аудиторіях, обладнаних мультимедійними засобами, і передбачають використання презентацій. Практичні заняття проводяться в аудиторіях з використанням необхідного наочного забезпечення (гербарії кормових рослин та насіння тощо).

10. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна

1. Kvitko, M., Getman, N., Butenko, A., Demydas, G., Moisiienko, V., Stotska, S., Burko, L., Onychko, V. 2021. Factors of increasing alfalfa yield capacity under conditions of the forest-steppe. *Agraarteadus*, 32(1):59–66. DOI: 10.15159/jas.21.10.
2. Мойсієнко В. В., Стоцька С. В., Сладковська Т. А. Виробництво кормів за органічного вирощування багаторічних та однорічних трав в умовах Полісся. *Зб. наук. пр. ВНАУ. Сільське господарство та лісівництво*. 2015. № 1. С. 134–141.
3. Стоцька С. В. Концентрація хлорофілу в листках рослин конюшини лучної залежно від впливу агротехнічних прийомів вирощування в умовах Полісся. *Вісник ЖНАЕУ*. 2017. № 2 (61). Т. 1. С. 72–77.
4. Панчишин В. З., Мойсієнко В. В., Стоцька С. В. Урожайність та виявлення кореляційних зв'язків між елементами кормової продуктивності гірчиці білої у суміші з вівсом в умовах Полісся України. *Сільське господарство та лісівництво*, 2017. Вип. 7. т. 2. С.77–86.
5. Мойсієнко В. В., Панчишин В. З., Стоцька С. В. Урожайність сумішок вівса з капустяними культурами залежно від удобрення в умовах Полісся. *«Наукові горизонти», «Scientific horizonz»*. №1 (64), 2018. С. 3-9.
6. Стоцька С. В., Мойсієнко В. В., Панчишин В. З. Вплив елементів технології вирощування конюшини лучної на поживність листостеблової маси. *Збірник наукових праць «Агробіологія»*. 2018. № 1. С. 215–224.
7. Зайчук Т. О. виробництво чистих продуктів харчування як стратегічний напрямок розвитку країни. *Економіка та управління національним господарством*. 2009. Вип. 1. С. 100–105.
8. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції : Закон України. URL: [HTTPS://ZAKON.RADA.GOV.UA/LAWS/SHOW/2496-19](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2496-19).
9. Зінченко О. І. Кормовиробництво. Київ : Вища шк., 2005. 448 с.
10. Калініченко Є. М. Органічна продукція харчування. *Агросектор*. 2004. № 1. С. 100–105.
11. Коротко про органік. 2018. «Органік Стандарт» / консультаційний орган «КьюС», Інформаційний центр «Зелене досьє», ГС «Органічна Україна», Дослідний інститут органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія). URL: <http://beor.polessu.by/sites/default/files/pdf/%D0%9A%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%BA%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%BA.pdf>
12. Милованов Є. Тенденції розвитку ринку української органічної продукції. *Сучасні тенденції виробництва та маркетингу органічної продукції* : матеріали наук.-практ. семінару (31 березня 2004 р.). Львів, 2004. С. 37–42.
13. Основи органічного виробництва : навч. посібник / Стецишин П. О., Пиндус В. В., Рекуненко В. В. та ін. Вид. 2-ге, змін. і допов. Вінниця : Нова Книга, 2011. 552 с.
14. Петриченко В. Ф., Макаренко П. С. Лучне кормовиробництво і насінництво трав : навч. посібник. Вінниця : Діло, 2005. 228 с.

15. Наукові основи інтенсифікації польового кормовиробництва в Україні / В. Ф. Петриченко, Г. П. Квітко, М. К. Царенко та ін. Вінниця : Данилюк В. Г., 2008. 240 с.
16. Пономаренко Ю. А., Фисинин В. И., Егоров И. А. Безопасность кормов, кормовых добавок и продуктов питания : монография. Минск : Экоперспектива, 2012. 863 с.
17. Детальні правила щодо органічного виробництва, маркування і контролю для впровадження Постанови Ради (ЄС) № 834/2007 стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів : Постанова комісії (ЄС) № 889/2008 від 5 вересня 2008 р. URL: 94 с.
18. Постанова Ради (ЄС) № 834/2007 від 28 червня 2007 року стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів, та скасування Постанови (ЄС) № 2092/91. URL: 32 с.

Допоміжна

1. Зинченко А. И. Полевое кормопроизводство. Практикум : учеб. пособие. Киев, 1987. 262 с.
2. Наукові основи інтенсифікації польового кормовиробництва в Україні / Петриченко В. Ф., Квітко Г. П., Царенко М. К. та ін.: за ред. Петриченка В. Ф., Царенка М. К. Вінниця : Данилюк В. Г., 2008. 240 с.
3. Петриченко В. Ф., Макаренко П. С. Лучне кормовиробництво і насінництво трав : посібник для с.-г. вузів. Вінниця : Діло, 2005. 227 с.
4. Стоцька С. В. Вплив елементів технології вирощування *Trifolium pratense* L. на фітосанітарний стан травостою та розвиток кореневої системи в умовах Полісся. *Вісник ЖНАЕУ*. 2015. № 1(47). Т. 1. С. 203–210.
5. Валько В. П., Щур А. В. Особенности биотехнологического земледелия. Минск : БГАТУ, 2011. 192 с.
6. Веко А. А., Равино А. В. Принципы организации органического сельского хозяйства. URL: http://elar.urfu.ru/bitstream/10995/43578/1/kie_2016_01_33.pdf
7. Довгань О. М., Мандибуря Я. В. Органічне виробництво: сутність, об'єктивна необхідність, ефективність. URL: ile:///C:/Users/user/Downloads/sre_2013_1_45.pdf
8. Нормативы органического производства Европейского Сообщества [с изменениями и дополнениями по состоянию на 01 сентября 2013 г.] : для специалистов сельскохозяйственного производства, студентов и преподавателей ВУЗов, представителей органов государственной власти : [пер. материалы и подгот.: И. С. Кысса и др.; предисловие В. В. Ермоленкова]. Минск : Донарит, 2013. 182 с.

Викладач _____ Світлана СТОЦЬКА

Гарант освітньої програми _____ Сергій ЖУРАВЕЛЬ

Декан агрономічного факультету _____ Олександр САЮК

Силабус затверджений на засіданні кафедри
Протокол № 1 від "25" серпня 2021 р.

Завідувач кафедри _____ Віра МОЙСІЄНКО

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією
агрономічного факультету
Протокол № 1 від "01" вересня 2021 р.

Голова НМК факультету _____ Тетяна КЛИМЕНКО